

VIẾT CHO NGƯỜI "ĐÃ CHẾT"

(Bài 15)

Câu chuyện muốn kể hôm nay là về “*Căn nhà đường Số Hai, cái sân khấu của Một Truyện Dài Không Tên*”, linh thiêng, kỳ lạ.

Thời gian rất đầu tiên ấy, sự bám riết của TNH đã biến tôi, một đứa trẻ cô vô thân thành một người vợ. Không yêu thương và cũng chẳng có ngã thoát nào nếu không là chấp nhận vai trò làm vợ.

[Giờ đây, nhìn lại mấy mươi năm cũ, mới thấy rằng BAO GIỜ và LÚC NÀO tôi cũng vẫn là con người “**năng động, ham sống**”, thích ứng dễ dàng với mọi hoàn cảnh. Biểu thị cho điều ấy ở giai đoạn đó là “**SỰ ĐÚNG LÊN THẬT SỰ TRONG VAI TRÒ MỘT NHÀ VĂN.**”]

Chuyện thể này :

Một buổi chiều, theo TNH đến gặp một thi sĩ lúc ấy đang mở tiệm in trong một tòa nhà cổ loại Victorian, có số tuổi 130 năm.

Ngồi chuyện trò, tôi hỏi cô vợ:

"Ở đây có còn phòng nào trống, chị xin thuê một chỗ?"

Cô giới thiệu bà chủ nhà, một phụ nữ dáng dấp phong lưu. Đi theo bà lên lầu. Lúc ấy trời đã nhá nhem, căn phòng khách chỉ treo một ngọn đèn 25 watt, âm u mờ tối.

Vậy mà khi thoát bước chân vào, tôi mang cảm tưởng như đang có ai giơ tay chào đón. Vậy là tức thì quyết định ở lại luôn, trời lạnh cắt da, không chăn mền chiếu gối gì hết. Căn phòng đang ở trọ vừa mới trả tiền nhà tháng thứ hai ngày chiều hôm trước, cũng bị bỏ!

*

**

Từ một căn phòng nhỏ trong tòa nhà Victorian đường Số Hai & William, lần lần tôi thuê hết cả (chỉ trừ cái basement của anh bạn thi sĩ có nhà in.)

Tại đây, lớp dạy nhạc được mở, tiệm sách Văn Uyển xuất hiện, các tác phẩm chữ nghĩa của TNH và TTBG chào đời lần lượt (NCQC, Gã Cùi & Miếng Dừa Non, 2 tập Nhật Nguyệt Buồn Như Nhau, tạp chí Văn Uyển định kỳ 1 năm bốn số, Lưu Vong Hành, Quỷ Mỹ Truyện, Truyện Người Viết Sử, Anh Có Thực Sự Muốn Trở Thành Một Bò Tát...)

Tự tay tôi làm mới lại căn nhà hoang phế, biến đổi cái vẻ ử rữ thành ra một nơi chốn sống động trang nhã, một sân khấu cho các mẫu chuyện văn nghệ, một loại salon littéraire như ở bên Tây thế kỷ 18.

Trong căn nhà đó đã từng xuất hiện rất nhiều khuôn mặt nổi của nền văn chương VN hải ngoại; là chốn dừng chân tạm của những Du Tử Lê, Lê Uyên, Nguyễn Tất Nhiên, Đăng Lạt, Văn Thanh, Như Hạnh Hoàng Thụy An, Nghiêu Đề, Trần Ngọc, Ngô Tịnh Yên, Nguyễn Thụy Minh Ngừ...

Mẫu chuyện nhỏ thứ nhất kể ở đây xảy ra trong căn nhà đường Số Hai & William là về họa sĩ Đăng Lạt, tay vẽ truyền thần nổi tiếng tài hoa ở San Jose.

Đăng Lạt dáng người thấp bé, tóc để dài lả lướt như con gái. Anh có cặp mắt rất sáng như nhìn thấu mọi việc. Ít nói, trầm tĩnh, nhưng nơi anh toát ra cả một sức mạnh dữ dội.

Ngay thời gian đầu tới Mỹ, tôi đã được Trần Quang Nam giới thiệu Đăng Lạt. Anh tâm quý tôi ngay vì “*anh chưa bao giờ gặp người nào sống thật như em, kể luôn cả anh!*”

*/ Có chuyện vui này:

I.

Dao ấy, tôi chưa biết làm gì ngoài chuyện đi uống café cùng bè bạn.

Một đêm đi với Đăng Lạt, gặp thi sĩ Cao Đông Khánh và nhà văn Nguyễn Bá Trạc đã có mặt từ trước tại quán.

Từ buổi gặp tình cờ cách đó mấy hôm, Cao Đông Khánh đã “thích” tôi ngay nên cứ tò tò rủ rê cà phê cà pháo mà tôi cứ từ chối. Đêm ấy, tình cờ lại bị phiền toái vì sự “quấy rầy” của Cao Đông Khánh khiến cho ly café trở thành nhạt nhẽo, vô duyên!

Cao Đông Khánh trông dường say say nên sự “tán công” càng thêm dữ dội.

Nguyễn Bá Trạc phải lên tiếng ngăn cản.

Đăng Lạt chỉ ngồi im, nhưng kéo ghế sát cạnh tôi, tay đưa ra nắm cái chân của ly café cao cổ đang để trước mặt, ghé tai tôi nói nhỏ:

“Em đừng sợ!”

Kết cuộc, anh chàng thi sĩ đang say bị anh nhà văn còn tỉnh kéo đi.

Lúc ấy nghe Đăng Lạt nói:

"Thằng cha đó mà làm tình làm tội em nữa thì cái ly này sẽ phang vào đầu nó liền!"

II.

Có một thời gian độ 10 tháng, Đăng Lạt được tôi và TNH mời về trú “chùa” trên cái chuồng cu ở lâu ba. Anh đặc biệt chiều đãi tôi, thỉnh thoảng đem xuống một bức sơn dầu đưa tặng và chỉ “cho anh xin 10 đồng đi uống café”.

Còn với TNH, Đăng Lạt vẫn như có cái gì “không ổn”. Anh hay nói thẳng với TNH:

“Cái tâm mày không trong sáng thành thật như của Thu Vân!”

Dù vậy tình bạn giữa hai người vẫn không đứt đoạn.

Một lần, nghe Đăng Lạt “báo tin” với TNH:

“Tao thấy ngứa ngáy tay chân, muốn vẽ lại, nhưng đầu tiên phải là vẽ cho TVân tao mới có trớn mà vẽ tiếp các bức khác.”

Thế là chúng tôi đưa Đăng Lạt đến một tiệm chuyên bán dụng cụ về nghệ thuật, chọn mua canvas và sơn, cọ.

Chỉ trong hai tuần, bức Trầm Lắng vẽ chân dung tôi thành hình, ai nhìn cũng ngỡ ngàng, kể cả họa sĩ Nghiêu Đề trong một lần cùng vợ ghé qua San Jose, ngủ lại nhà tôi.

Bức này được dùng làm bìa cho cuốn Một Truyện Dài Không Có Tên tập I.

Còn bức chân dung TNH, Đăng Lạt cứ ngâm tới ngâm lui mãi, không hoàn tất.

Một bữa trong tháng 7/1995, tôi nói với Đăng Lạt:

“Em đang viết cuốn Nhật Nguyệt Buồn Như Nhau. Anh vẽ cho em cái bìa có nhiều màu đỏ để biểu tượng sức sống mãnh liệt trong cá chất người nữ nhân vật chính.”

Đăng Lạt nhận.

Tiền sơn cọ dầu đã đưa hết trước cho Đăng Lạt nhưng bức tranh Nhật Nguyệt vẫn bị rơi chung vào số phận của bức chân dung TNH, nghĩa là đã được phác qua toàn thể bằng bút chì, chỉ chờ lớp sơn dầu phết lên trên là xong.

Phần tôi dù rất nôn nóng được nhìn đứa con tinh thần của Đăng Lạt nhưng chẳng dám một lần han hỏi. Chỉ thỉnh thoảng có người bạn nào đến chơi, nhờ lên lâu ba, vào “cái chuồng cu”, xem bức Nhật Nguyệt thành hình đến đâu. Ai trở xuống cũng đều nói: “Y như cũ.”

Mãi rồi tôi không màng bận tâm đến bức vẽ, cứ cúi đầu hoàn tất tác phẩm Nhật Nguyệt.

Một bữa, sau một thời gian lạnh nhạt không chuyện trò thân mật với TNH lẫn cả tôi ngoài tiếng chào ngắn ngủi mỗi lần gặp mặt, Đăng Lạt xuống lâu hai gặp tôi, trên tay cầm theo bức chân dung TNH vẽ vừa xong.

Đưa ra một phong bì, anh nói:

"Xin em đọc hai mảnh giấy này."

Đó là một bức thư chữ viết nguệch ngoạc, nội dung như sau:

"Kính thưa Ba,

Con gửi thư này kèm theo tờ biên nhận xiết nhà của công an Châu Đốc. Ba đã bỏ chúng con mấy chục năm rồi, nay xin Ba kêu gọi các cô chú bên đó gửi về cho Mẹ 500 dollars để chuộc lại căn nhà, cho chúng con có nơi trú ngụ, không hổ thẹn với người ta.. v..v.."

Tờ biên bản ghi (đại khái):

"Đến ngày 31/12/1995 mà bà... (tên vợ Đăng Lạt) không trả đủ số tiền (...) cho bà... thì căn nhà ở số... mái tôle vách ván, diện tích... bên trong có một máy may hiệu Singer trị giá... sẽ bị tịch thu để trả cho bà... trù vào số nợ.

(Đóng dấu) Công an phường... quận... thị xã Châu Đốc.

Đợi tôi đọc xong, Đăng Lạt trình bày:

"Anh bỏ gia đình, vượt biên đường bộ ngã Thái Lan rồi qua Mỹ mấy chục năm, không biết gì đến mẹ con tụi nhỏ. Anh có hai đứa con, thằng lớn đã hơn 20 tuổi. Nay xin em cho anh mượn 500 dollars để gửi về cho tụi nó. Anh hứa sẽ hoàn tất bức Nhật Nguyệt Buồn Như Nhau trước khi em xong tác phẩm."

Lòng tôi rúng động theo lá thư vừa đọc.

Đăng Lạt đứng chờ, vẻ trông rõ là hồi hộp.

Tôi đưa trả bức thư và tờ biên bản, nói:

"Em không có sẵn tiền, nhưng để em qua mượn bà già. Con anh là cháu em, anh đừng bận tâm việc trả lại số tiền cho em; gửi nó về cho vợ anh chuộc lại căn nhà ngay đi."

Lúc nhận 500, khuôn mặt Đăng Lạt rõ ràng xúc động.

Tôi tiếp:

"Hôm nay là ngày rằm, em giúp gì được cho anh cũng sẽ rất vui. Còn chuyện bức tranh, anh khoan vẽ, cứ để yên, mà hãy nhận vẽ cho đám Cẩm Hằng, Nga Mi để có tiền. Nhiều lần kể từ khi nhìn thấy bức Trầm Lăng của em, em nghe các bà ấy nói rất mong được đưa ảnh cho anh vẽ."

Đăng Lạt lắc đầu:

"Anh dù không có tiền cũng không bao giờ vẽ chân dung tụi nó. Chỉ vẽ cho em thôi. Một bức vẽ tụi nó thì chỉ được treo lên tường để khoe bạn bè tụi nó. Chứ còn bức vẽ cho em, tất cả mọi độc giả sẽ được biết đến qua chữ nghĩa của em."

Bất thần, Đăng Lạt đưa cánh tay phải lên khỏi đầu:

"Anh xin thề, nếu không hoàn thành bức tranh trước ngày em viết xong Nhật Nguyệt thì anh sẽ bẻ cọ, không bao giờ cầm lên nữa."

Tôi hoảng hốt, giơ tay chụp cánh tay Đăng Lạt:

"Anh đừng xem điều vẽ tranh cho em là quan trọng. Cứ thong thả, em không đòi gấp đâu."

III.

Hai tháng sau đó, Đăng Lạt dọn đi.

Xuống gặp tôi, trên tay là bức Nhật Nguyệt trong tình trạng vẫn dở dang như cũ, anh nói:

"Anh sẽ đem theo bức này, vẽ tiếp cho em. Xin em chờ cho anh thêm một thời gian nữa sẽ hoàn tất nó."

Chừng đôi ba tháng trôi qua, sau khi cuốn tự truyện Nhật Nguyệt Buồn Như Nhau được xuất bản, tôi đã quên chuyện bức tranh dang dở... thì lại nhận cú phone Đăng Lạt gọi đến:

"Xin em tha thứ, anh không thể vẽ tiếp bức tranh. Anh sẽ bảo thằng Hiếu đem về cho em chiều nay."

Tức thì ngay khi ấy, trong óc tôi hiện lên ý nghĩ:

"Thôi rồi! Đăng Lạt đã mắc lời thề bẻ cọ!"

Tư tưởng tiếc nuối một tài hoa rõ nét trong đầu mà không hàm chút nào sự tiếc nuối món tiền đã bỏ ra.

Khi Hiếu đem bức tranh giao lại, khoảng sập tối, thoạt nhìn tôi đã thấy "rợn tóc gáy" theo cái dung nhan trước mặt. Bức tranh đã được phác bằng bút chì đầy đủ nhưng lớp sơn dầu chỉ mới được tô nửa bên phải. Thành ra "hình ảnh Thu Vân đang đọc sách, đôi mắt nhìn xuống giòng chữ để trên đùi, mái tóc dài phủ kín hai vai" đậm trở thành hình ảnh một con quỷ!

Sợ quá, tôi dựng bức tranh vào một góc, đối diện bàn viết.

Thế rồi như có ma lực quyến rũ, cứ chập chập vừa viết bài vừa liếc nhìn nó, cảm giác sợ hãi vẫn chưa rời đầu óc.

Cho mãi đến 2 giờ khuya, không gian yên tĩnh, lại nhìn bức tranh, tôi bỗng thấy như có gì quái lạ nổi lên giữa trí não ngay khi ấy. Bảy giờ mới kéo ghế ngồi đối diện, thấy tràn ngập trong tim sự rung động kỳ dị.

Đó không còn là "một con quỷ nửa đậm nửa nhạt" đã nhìn thấy trong bối cảnh của lúc hoàng hôn bóng tối bao trùm căn phòng viết nữa; mà chính là **CÁI HỒN CÔ ĐƠN** toát ra ngời ngời dưới những nhát cọ của người bạn tài hoa.

Lòng thần thờ, tôi ngồi lặng trong ý nghĩ:

“Chỉ Đấng Lạ, chỉ mỗi Đấng Lạ thôi mới lột tả được tất cả chiều sâu nỗi cô đơn rất đậm đầy trên khuôn mặt người bạn.”

Rồi nghĩ: “Nếu bức tranh hoàn tất, làm bìa cho Nhật Nguyệt Buồn Như Nhau, thì hẳn phải là một master piece của Đấng Lạ.”

Lại thần thờ tiếc nuối...

Đó là số phận!

Số phận chữ nghĩa của một nhà văn không được phô diễn bằng nét tài hoa của một họa sĩ.

Và số phận bức tranh vẫn chỉ bị chìm chết như số phận “bê bút” thời gian kế tiếp đã chứng thật theo lời thề của anh.

[]

(Trần Thị Bông Giấy

(Đoạn này viết xong lúc 11:30 tối thứ Ba June 6/2017 tại San Jose.)

[]